

Två unga fiskgjusar från Kristianstad med lyckosam flyttning hösten 2010

De två unga fiskgjusarna som följts med satellitsändare under hösten har nått fram till vinterkvarteren i tropiska Västafrika. Här följer en sammanfattning av resorna.

19153 från Ivön, Ivösjön

Det började med en kort utflykt den 23-24 augusti då gjusen flög en runda ner till Falsterbohalvön och övernattade på Knösen (halvöns nordspets). Den blev till och med fotograferad av sträckfågelräknarna på Nabben under den korta visiten! Dagen efter återvände den till boet på Ivön och stannade där ytterligare sex dagar.

Den 30 augusti startade den egentliga höstflyttningen och vid tiotiden lämnade gjusen Sverige och flög ut över Östersjön med riktning mot norra Tyskland där den anlände vid ettiden på dagen. Tyskland och Frankrike passerades i rask takt och redan på kvällen den 4 september var gjusen i sydvästra Frankrike där den stannade till 8 september. Antingen den 11 eller 12 september (lucka i positioneringen) flög gjusen över Medelhavet vid Cabo de Gata i sydöstra Spanien till östra Marocko där den stannade till den 22 september. Sedan gjorde gjusen ett första försök att korsa Sahara men vände snart om, vid 30 grader nord i västra Algeriet, och var tillbaka vid utgångsplatsen den 27 september. Den 4 november, med andra ord efter 38 dygns rastande, var det dags för ett nytt försök att korsa den ogästvänliga öknen. Nu gick det bättre men som ung och oerfaren gjuse är det inte lätt att planera för denna del av resan. Det märktes också tydligt den 10 november att gjusen började tvivla på målet och styrde kursen västerut. Av någon anledning går alltid flygresan mot väster för ungfåglar som får uppenbara problem. Antagligen beror det på kraftiga vindar från ost och att de unga gjusarna helt enkelt väljer att till stor del driva med vinden för att öka flyghastigheten (spara energi). Nåväl, vår gjuse har tur och når inom ett par dagar Senegal där det finns gott om lämpliga fiskevatten under senhösten. Framförallt i år då det regnat ovanligt mycket i gränstrakterna mellan Mauritanien och Senegal. Resan fortsatte mot nordväst den 13 november och efter några dagars flackande i ett större område slog sig den unga gjusen ner nära den viktiga våtmarken Djoudj i nordvästra Senegal. I detta område noterade jag och Patrik Olofsson att det var gott om unga fiskgjusar vid besök i november 2006. Nu var det inte slut här. Den 29 november gjorde den unga gjusen en något otippad utflykt norrut in i öknen men vände efter övernattnings vid den mauretanska kusten och flög tillbaka till Senegal. Den 27 december var det dags att lämna Djoudj-området, som med stor sannolikhet börjat torka ut, och flyga söderut. Den 29 december nådde gjusen fram till Sine-Saloumdeltat i västra Senegal – ett område känt för att hålla många övervintrande fiskgjusar. Här finns alla möjligheter för vår unga gjuse att klara de första levnadsåren.

49460 från Kvarnäsvisken, Hammarsjön

Dagen innan Ivö-gjusen gjorde sin första utflykt, den 22 augusti, startade Hammarsjö-gjusen sin resa. Först västerut till Dalby där den övernattade innan den flög till Själlands västligaste udde via Malmö-Köpenhamn. Efter en natt på norra Själland återvände den till Sverige och flög via Örkeljunga och Olofström till Ronnebytrakten. Den 25 augusti bar det av österut över Östersjön till Litauen där den övernattade i centrala delen av landet. Dagen efter drog den vidare mot sydost och Vitryssland. Här

stannade gjusen en längre period innan den sydriktade flyttningen startade den 1 oktober. Färden gick vidare öster om Alperna och via Kroatien och Italien till Medelhavet som passerades den 18-19 oktober. Efter en relativt smärtfri passage av Sahara från Libyen till Nigerfloden i Mali slog gjusen av på tempot. Sakta men säkert rörde den sig sedan västerut längs Nigerfloden tills den till sist hamnade i Nigerflodens inlands delta nära Mopti i Mali den 19 november. Efter att ha utforskat de södra delarna av deltat flög den unga gjusen åter norrut och slog sig ned nordost om Debosjön från 8 december. Sjön utgör den största vattenreservoaren i Nigerdeltat under torrperioden. I skrivande stund, 7 januari, har gjusen etablerat revir i området. Under mitt och Patrik Olofssons besök 2006 noterade vi att gjusarna ofta använde hustak som utkiksplatser i just den delen av deltat där vår gjuse sitter. Eftersom området är översvämmat under höst och tidig vinter står vattnet upp till taknockarna och befolkningen återvänder inte till området förrän vattennivåerna sjunker igen under våren.

//Roine Strandberg, januari 2011